وەزارەتی تەندروستی

ژمارە: ١٣٣٤٠ لە ٢٠٢٤/٦/١٢

پاڵپشــت بە ماددەی (٧) لە یاســای وەزارەتی تەندروســتی ژمارە (١٥)ی ســاڵی ٢٠٠٧ ئەم ڕێنماییەی خوارەوەمان دەرکرد:-

ڕێنمایی ژمارە (٧)ی ساڵی ٢٠٢٤

ڕێنمایی تایبەت بە وەسفی پیشەیی بۆ پزیشکانی پسپۆری نەشتەرگەری جوانکاری و بنیاتنانەوە

ماددەی (١): پێناسەکان

مەبەست لەو زاراوانەی خوارەوە واتاکەی بەرامبەریانە بۆ مەبەستی ئەم ڕێنماییە:

یەکەم : هەرێم : هەرێمی کوردستان – عێراق .

دووەم : ئەنجومەنی وەزیران : ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان.

سێیەم: وەزارەت : وەزارەتی تەندروستی هەرێم.

چوارەم : وەزیر : وەزیری تەندروستی هەرێم.

پێنجەم :ناونیشانی پیشەیی : پزیشکی پسپۆڕی نەشتەرگەری جوانکاری و بنیاتنانەوە.

شەشەم: شوێنی کار : دامەزراوەی تەندروستی.

حەوتەم:پەیوەندی کارگێری :پەیوەندی هەیە لەگەڵ بەرپرسی یەکەی تەندروستی.

هەشتەم: پێناسەی کار: پسپۆری نەشتەرگەری جوانکاری و بنیاتنانەوە بریتیە لە ڕێککاری و بنیاتنانەوەی شێوە و فەرمانی بەشە جیاوازەکانی جەستە کە نارێکە یاخود ناتەواوییەکی هەیە بەهۆی زەبری دەرەکی، نەخۆشی، شێرپەنجە یاخود بە هۆی زگماکیەوە تووشی بووە. هەروەها پەیوەستە بە کاری جوانکاری لە جەستە و روخساردا،

ماددەی (٢): ئەرکەکان:

یەکەم: نەشتەرگەری بنیاتنانەوە

١- **نەشتەرگەری بنیاتنانەوەی گشتی و نەشتەرگەری مایکرۆسکۆپی.**

أ- چاندنەوەی پێست و فلاپی خۆجێی .

ب- فلاپی ناوچەیی.

ت- فلاپی دووری بەستراو بە لولەی خوێن.

ث- فلاپی سەربەخۆ بەنەشتەرگەری مایکرۆسکۆپی (ماسولکە، بەستەرەشانە، پێست، ئێسک، دەمار.

ج- گواستنەوە و چاندنی دەمار.

ح- نەشتەرگەری فراوانکەری شانە (tissue expander surgery) .

خ- نەشتەرگەری پێست بۆ برینی ئاسایی و برینی شێرپەنچەیی.

د- پاکردنەوە و داخستنی برین بە نەشتەرگەری.

ذ- چارەسەری برین.

٢- نەشتەرگەری سەر و مل

أ- دروستکردنەوەی پێستی سەر.

ب- دروستکردنەوەی نێوچەوان.

ت- دروستکردنەوەی پێڵوی چاو.

ث- دروستکردنەوەی ڕوومەت.

ج- دروستکردنەوەی شەویلگە .

ح- دروستکردنەوەی لێو.

خ- چارەسەری ئیفلیجی دەماری، ژمارە(٧).

د- دروستکردنەوەی لووت.

ذ- چارەسەری برینداری نەرمەشانە و ئێسکی دەم وچاو.

ر- چارەسەری شێرپەنچەی سەر و مل و لیکە رژێنەکان.

ز- دروستکردنەوەی ئێسکی دەم و چاو کاسەی سەر و شەویلگە.

س- دروستکردنەوەی ناودەم و قورگ و سورێنچک.

٣- نەشتەرگەری نارێکی زگماکی و نەشتەرگەری جوانکاری منداڵان:

أ- نەشتەرگەری نارێکی زگماکی مەلاشو و لێو .

ب- نەشتەرگەری نارێکی زگماکی مەلاشو و لێو (دووبارە) .

ت- نەشتەرگەری بەکارهێنانی شانەی ناودەم و قوڕگ بۆ ڕێککاری نارێکی مەڵاشوو.

ث- نەشتەرگەری ناتەواوی دەرچەو قوڕگ و لوت (VPI) (Velopharyngeal insufficiency surgery)

ج- چاندنی ئێسک بۆ نارێکی پوک.

ح- ناریکی زگماکی دەم وچاو.

خ- نەشتەرگەری ناریکی و ناتەواوی و لولەکانی خوێن.

د- نەشتەرگەری نارێکی و گەورە بوونی ئێسکی کاسەی سەر (کۆنیشانە و بێ کۆنیشانە).

٤- نەشتەرگەری گوێ:

أ- نەشتەرگەری ڕەپی گوێ .

ب- دروستکردنەوەی گوێ بە بەکارهێنانی کرکراگەی کەسەکە خۆی .

ت- دروستکردنەوەی گوێی بە بەکارهێنانی سلیکۆن و ماددەی تایبەت .

ث- لکاندنەوەی گوێی بەشێوەی نەشتەرگەری مایکرۆسکۆپی.

٥- نەشتەرگەری مەمک

أ- نەشتەرگەری گەورەکردن بە سلیکۆن .

ب- نەشتەرگەری گەورەکردن بە دانانی چەوری کەسەکە .

ت- بچوکردنەوەی مەمک.

ث- بەرزکردنەوەی مەمک.

ج- نەشتەرگەری گەورە بوونی مەمک لە پیاواندا .

ح- دروستکردنەوەی مەمک بە بەکارهێنانی ماسولکەی ناوچەی دەوری سینگ .

خ- دروستکردنەوەی مەمک بە فلاپ بە نەشتەرگەری مایکرۆسکۆپی.

د- دروستکردنەوەی مەمک بەدانانی سلیکۆن .

ذ- دروستکردنەوەی گۆی مەمک.

٦- رێککاری جوانکاری جەستە:

أ- ڕاکێشانی چەوری لە ڕێی ئامێری (UAL,SAL, PAL, LAL).

ب- نەشتەرگەری جوانکاری نیوەی بەشی خوارەوەی سک بە بڕین.

ت- نەشتەرگەری جوانکاری هەموو سک بە بڕین.

ث- جوانکاری سک و لا تەنیشت .

ج- نەشتەرگەری جوانکاری بەشی سەرەوەی سک.

ح- نەشتەرگەری جوانکاری کەمەر بە بڕین.

خ- نەشتەرگەری جوانکاری ڕان بە بڕین.

د- نەشتەرگەری جوانکاری باڵ بە بڕین.

ذ- گەورەکردنی سمت بە دانانی چەوری.

ر- گەورەکردنی سمت بە دانانی سلیکۆن.

ز- گەورەکردنی پووز بە دانانی سلیکۆن.

س- نەشتەرگەری جوانکاری پشت و ناوشان.

٧- نەشتەرگەری دەست

أ- چارەسەری هەوکردنی دەست .

ب- نەشتەرگەری دروستکردنەوەی نەرمەشانەی دەست و پەلەکانی سەرەوە.

ت- نەشتەرگەری بنیاتنانەوەی ژێکانی دەست.

ث- چاندنەوە و گواستنەوی ژێ .

ج- چارەسەری شکانی ئێسک جومگەکانی دەست .

ح- لکاندنەوەی دەست و پەنچەکان.

خ- گواستنەوەی پەنچەی پێ بۆ دەست بە دروستکردنەوەی پەنچەی دەست.

د- دروستکردنەوەی پەنچەی گەورە بە گواستنەوەی پەنچەی شایەتمان.

ذ- درێژکردنەوەی پەنچە.

ر- چارەسـەری ناریکی زگماکی دەسـت و پەنچەکان (لکاوی پەنچە , پەنچەزۆری , بچوکی پەنچە ، خواری پەنچە).

٨- کەمەر و پەلی خوارەوە:

أ- رێککاری پشت و پێشی دیواری سنگ.

ب- رێککاری پشت و پێشی ناوقەد.

ت- چارەسەری برینی سەرجێگا بە نەشتەرگەری.

ث- رێککاری ناتەواوی بەینی ڕان.

ج- دروستکردنەوە و رێککاری چووک.

ح- دروستکردنەوە و رێککاری بەشی دەرەوەی ئەندامی زاوزێی مێینە.

خ- دروستکردنەوە و رێککاری کون بوونی زگماکی میزەرۆ.

د- نەشتەرگەری جوانکاری بەشی دەرەوەی ئەندامی زاوزێی مێیە.

ذ- نەشتەرگەری گۆڕینی ڕەگەز.

ر- نەشتەرگەری ئاوسانی لیمفی.

ز- نەشتەرگەری دروستکردنەوەی نەرمەشانەی ڕان وە پەلەکانی خوارەوە.

س- نەشتەرگەری دروستکردنەوەی نەرمەشانەی پێ.

٩- سوتان

أ- چارەسەری سەرەتایی سووتان دوای جێگیربوونی لەسەنتەری سوتان.

ب- پاککردنەوەی برینی سووتان بە نەشتەرگەری.

ت- دروستکردنەوەی شوێنی سووتاوی بە چاندنی پێست و فلاپ.

ث- چارەسەری دەرئەنجامە نەخوازراوەکانی سووتان.

دووەم: نەشتەرگەری جوانکاری و جوانکاری پزیشکی

أ- بۆتۆکس.

ب- فیللەر بۆ جەستە و بۆ دەم وچاو.

ت- چاندنەوەی چەوری بە تەنها بە تێکەڵ کردنی لەگەڵ پلازما.

ث- ڕێککاری پەیکەری دەم وچاو بەدانانی سلیکۆن و ماددەی تایبەت.

ج- بەرزکردنەوەی ناوچەوان و برۆ بە نەشتەرگەری.

خ- نەشتەرگەری جوانکاری پێلوی سەرەوە و خوارەوەی چاو توندکردنەوەی پێلوو.

د- سافکردنی پێستی دەم وچاو بە داتاشین.

ذ-پلازمای خوین(PRP).

ر- توندکردنەوەی دەم و چاو بە نەشتەرگەری..

س- دانانی تاڵی ئالتونی

ش- جوانکاری لووت بە فیللەر.

ص- جوانکاری لووت بە نەشتەرگەری.

ض- ڕێککاری شەویلگە و ئێسکی دەم و چاو بە نەشتەرگەری داتاشینی ئێسک.

ط- نەشتەرگەری چاندنەوەی موو.

ظ- لەیزەری خوێنبەرەکان

ع- لێزەری Co۲.

ماددەی (٣): لێهاتوویی:

أ- توانای پەیوەندی باش لەگەڵ نەخۆش و هاوەڵەکان.

ب- توانای چارەسەرکردنی کێشە جیاوازاکانی هەبێت لە بوارەکەی خۆیدا.

ت- توانای بڕیاردانی هەبێت.

ث- توانای زانستی لە بوارەکەیدا هەبێت.

ج- توانای کارکردنی بەشێوەی تیم هەبێت.

ح- توانای بەڕێوەبردنی سەرکردایەتی تیم هەبێت

ماددەی (٤): بڕوانامە:

أ- بۆردی کوردستان لە پسپۆری نەشتەرگەری جوانکاری و بنیاتنانەوە.

ب- بۆردی عێراقی لە پسپۆری نەشتەرگەری جوانکاری و بنیاتنانەوە.

ت- بۆردی عەرەبی لە پسپۆری نەشتەرگەری جوانکاری و بنیاتنانەوە.

ث- ماستەر یان دبلۆمی باڵا لە پسپۆری نەشتەرگەری جوانکاری و بنیاتنانەوە

ج- بۆ پزیشکانی بڕوانامەی باڵا لەدەرەوە : پێویستە ئەم پێوەرانەی خوارەوەی هەبێت (بڕوانامەی زانکۆی باوەرپیکراو و پەسەندکراو لەلایەن وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی و وەزارەتی تەندروستی).

ماددەی (٥): پزیشکی شارەزای نەشتەرگەری جوانکاری و بنیاتنانەوە:

١- دەبێت ماوەی دوو ساڵ ڕاهێنانی کردبێت وەک پزیشکی نیشتەجێی دێرینی نەشتەرگەری جوانکاری و بنیاتنانەوە ، پاشان لەلایەن بەڕێوەبەرایەتیەکانی گشتی تەندروستی هەڵسەنگاندنی بۆ کراوە ، وە نازناوی شارەزای نەشتەرگەری جوانکاری و بنیاتنانەوەی وەرگرتیە لە وەزارەتی تەندروستی.

٢-ئەم پزیشکانە توانای بەڕێوەربردنی کلینیکیان هەیە بە مەرجێک تەنها کاری جوانکاری پزیشکی تێدا ئەنجام بدەن واتا نابێت نەشتەرگەری بکەن.

٣-چەند نەشـــتەرگەریەکی بچوک هەیە دەتوانن ئەنجامبدەن وەک (لابردنی خاڵ ، وەرگرتنی نمونەی شانە بۆ شیکاری، چاندنی چەوری لە دەم و چاو).

ماددەی (٦): سەرپەرشتیکردنی سەنتەری نەشتەرگەری جوانکاری:

أ- پزیشـکی پسـپۆری نەشـتەرگەری جوانکاری و بنیاتنانەوە دەتوانێت سـەرپەرشـتی سـەنتەری جوانکاری بکات دوای وەرگرتنی نازناوی پسپۆری.

ب- پزیشـکی شـارەزای نەشـتەرگەری جوانکاری و بنیاتنانەوە دەتوانێت سـەرپەرشـتیاری سـەنتەری جوانکاری بکەن پاش (٣) سێ سـاڵ خزمەت وەک پزیشـکی شـارەزای نەشـتەرگەری جوانکاری و بنیاتنانەوە

ماددەی (٧):

پزیشکانی نەشتەرگەری جوانکاری تەنها لێزەری (vascular & CO٢) بەکاردەهێنن وە جێبەجێ کردنی ئەم ڕێنماییە بۆ ئەو ســەنتەرانەی کە ئامێریان هەیە تا ماوی یەک ســاڵ لە بەرواری بڵاوکردنەوەی ڕێنماییەکە جێبەجێ دەکرێت بەڵام ئەو سەنتەرانەی تازەن لەدوای دەرچوونی ئەم ڕێنماییە ڕاستەوخۆ جێبەجێ دەکرێت .

ماددەی (٨):

ئەم ڕێنماییە لە ڕۆژی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی (وەقایعی کوردستان)ەوە جێبەجێ دەکرێت.

د.سامان حسین بەرزنجی
وەزیری تەندروستی